

УДК 336.22+338.242

DOI: <https://doi.org/10.32782/2413-9971/2020-34-5>

Вецепура Н. В.

*кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри міжнародних відносин
Київського національного університету культури і мистецтв*

Vecepora Natalia

*Candidate of Economic Sciences, Associate Professor,
Senior Lecturer at Department of International Economic Relations
Kiev National University culture and arts*

СИСТЕМА ПОКАЗНИКІВ ЕКОНОМІЧНОГО АНАЛІЗУ В КОНТЕКСТІ ПОДАТКОВОГО ПЛАНУВАННЯ

Анотація. У роботі зазначено, що ефективне функціонування і розвиток економіки України в умовах життя без пандемії коронавірусу пов'язано з необхідною наявністю чіткого плану дій щодо відновлення економіки. Під час забезпечення цього процесу важливо пам'ятати про справедливість оподаткування, яка полягає у гармонійному поєднанні фінансових інтересів держави, суспільства і платників податків. Автор статті розглядає питання необхідності змін у формуванні політики податкового регулювання та доводить, що вирішення цього завдання можливе шляхом здійснення податкового планування (на мікрорівні), ключову роль у якому займає аналітична стадія збору й обробки інформації. Побудовано та рекомендовано систему економічних показників для оцінки рівня оподаткування для мікрорівня економіки, тобто для підприємств.

Ключові слова: фіскальний тиск, ухилення, податки, тіньова економіка, податкове регулювання, податкове планування, система показників, рівень оподаткування.

Вступ та постановка проблеми. Для ефективного функціонування і розвитку економіки України після її відновлення необхідна стабільна і стимулююча податкова система, основу якої становлять: правильність обчислення податків, своєчасність їх сплати, неможливість ухилення від оподаткування. В умовах реалізації заходів, спрямованих на подолання наслідків пандемії, вплив податкових важелів на економіку потребує чіткої спланованості, системності та прогнозованості рішень. Таке рішення пов'язано з тим, що регулююча дія податків на господарське життя окремих суб'єктів економіки має багатобічний

характер, причому податкове регулювання різних сфер фінансово-господарської діяльності відрізняється від регулювання доходів бюджету. Якщо регулювання доходів бюджету спрямоване на максимізацію податкових платежів, то регулювання фінансово-господарської діяльності суб'єктів господарювання – на їх мінімізацію.

У зв'язку з цим виникає необхідність у змінах щодо формування політики податкового регулювання, яка має бути спрямована на спрощення і стабілізацію податків у майбутньому. Вирішення цього завдання необхідно проводити на двох рівнях: як на рівні підприємства, так і на

рівні держави. У першому випадку йдеться про податкове планування, тобто про зменшення розміру податкових зобов'язань за допомогою цілеспрямованих правомірних дій платника податків, що якнайповніше використовує всі надані йому законодавством пільги, податкові звільнення й інші законні прийоми і способи. Тобто платникові податків необхідно оптимальним чином використовувати всі можливості, які йому надає податкове законодавство України для зниження розміру податкових платежів. Вирішення завдання щодо спрощення і стабілізації податків на рівні держави потребує ефективної організації стимулюючого оподаткування, яке є такою системою податків, податкових ставок, податкових пільг, що дозволяє гарантовано забезпечувати наповнюваність бюджету при мінімальному податковому навантаженні на підприємства. Процеси регулювання й оптимізації оподаткування є вкрай актуальним питанням для подальшої життєздатності економіки України та потребують розвитку системи управління зазначеними процесами. В управлінні сферою оподаткування особливе місце посідає планування (прогнозування), тобто діяльність із розроблення та практичного застосування схем, які дозволяють знизити податковий тиск та, використовуючи певні методи і заходи, спрямована на збільшення коштів, які залишаються в розпорядженні підприємства після сплати належних податків [1, с. 76]. Основні завдання податкового планування зводяться до такого: завчасно знати розміри податків і планувати фінансові потоки; порівнювати планові та фактичні податкові платежі; аналізувати податкове навантаження та управляти податками.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Різні аспекти оподаткування підприємств і їх соціально-економічного розвитку були і залишаються предметом дослідження багатьох провідних учених, таких як О.І. Амоша [2], В.Л. Андрущенко [3], В.П. Вишневський [4], В.М. Гесць [5], Л.І. Гончарова [6], Ю.Б. Іванов [7], Т.В. Калінеску [8] та інші. Проте залишаються невирішеними багато питань щодо того, якими способами підвищити довіру підприємств до держави та зменшити сектор тіньової економіки, як використати міжнародний досвід у питаннях протидії податковим злочинам в умовах українського суспільства [9]. Аналіз спеціальної економічної літератури дозволяє зробити висновок, що за сучасних умов однією з основних передумов вирішення завдання щодо формування політики податкового регулювання, яка спрямована на спрощення і стабілізацію податків, є податкове планування. У податковому плануванні (як на макрорівні і на мікрорівні) ключову роль відіграє аналітична стадія збору й обробки інформації, яка поступає як від платників податків, так і з боку держави, для вироблення управлінських рішень. Економічний аналіз при податковому плануванні враховує визначення особливостей організації фінансово-господарської діяльності господарюючого суб'єкта, перелік основних податків, які належить сплачувати, їх ставки, розміри, пільги, аналіз системи договірних відносин і типових господарських ситуацій. Однак роль економічного аналізу в процесі податкового планування, особливо в умовах підприємств корпоративної ланки, залишається недостатньо визначеною.

Метою статті є дослідження теоретичних основ економічного аналізу як ключової стадії податкового планування та побудова системи показників рівня оподаткування для мікрорівня економіки, тобто для підприємств корпоративної ланки.

Результати дослідження. Глобалізація світової економіки підвищує роль податків, які є одним із найважливіших фінансових важелів впливу держави на економічні

процеси. Податки, як ціна послуг держави, реалізуються на практиці через процес фінансового наповнення бюджетів різних рівнів для реалізації життєво важливих функцій держави. Принциповим недоліком сучасної податкової системи України все ще залишається надмірно високий фіскальний тиск, у результаті якого можливості податкового стимулювання ділової активності суб'єктів господарювання, тобто впливу податків на ті процеси, які можуть зупинити кризові явища в економіці, знижуються. Тому основним завданням фіскальної служби у сучасних економічних умовах є забезпечення податкових надходжень до бюджету не за рахунок тиску на підприємства, а за рахунок руйнування схем мінімізації податкових зобов'язань та ухилення від оподаткування. Процес прийняття рішення залежить передусім від удосконалення відносин працівників фіскальної служби і платників податків. Водночас у сучасному суспільстві та державі ухилення від сплати податків являє собою поширену соціально-економічну практику, характерну для підприємств та організацій, індивідуальних підприємців, фізичних осіб. Все ще найбільш часто трапляються такі форми ухилення від оподаткування: завищення собівартості продукції шляхом необгрунтованого включення в неї витрат, пов'язаних із здійсненням економічної діяльності; приховування або заниження виручки від реалізації товарів і послуг; використання численних посередників і дочірніх підприємств; різні схеми формування фонду заробітної плати; податкове планування як легальне збільшення доходів за рахунок мінімізації податкових платежів на основі цілеспрямованого пошуку «прогалін» в законодавстві про податки й оподаткування тощо.

Заслужують уваги дослідження з проблем ухилення від оподаткування, проведені вітчизняними економістами, які пишуть, що податки є тільки одним із мотивів, який спонукає перехід у «тінь», але не вони визначають його можливість [10]. У багатьох країнах, як зазначають науковці, стягуються більш високі податки, ніж в Україні, а тіньова економіка там характеризується набагато меншими масштабами. Також можна повністю погодитись із професором О. Амошою, який, розвиваючи цю думку далі, пише, що ділову активність гнітять не стільки суми стягнутих податків самі по собі, скільки їхня чисельність, заплутаність, фізична неможливість коректно розрахувати зобов'язання, величезні зусилля і час, що на це витрачається, фактичне безправ'я платників податків [11].

Сучасний бізнес (особливо корпоративної ланки) серед методів фіскального тиску, який ускладнює процес поєднання фінансових інтересів держави, суспільства і платників податків, визначає такі:

- необгрунтовані трактування податкового законодавства контролюючими органами та інформаційні запити;
- «пропозиції» сплатити податки авансом;
- підвищення штрафів, які пов'язані з невчасним поданням звітності через технічні збої роботи серверу ДПС;
- нарахування спірних штрафних санкцій, обтяжливі перевірки тощо.

За даними Європейської бізнес-асоціації (ЕВА) та представництва компанії Ernst & Young (у рамках дослідження «Податковий індекс» за другий-третій квартал 2020 року) в Україні, поляризація оцінок експертів щодо якості податкового обслуговування сьогодні спостерігається та є тривожною. Варто зазначити, що більшість респондентів, зокрема 52%, вказують на задовільний рівень послуг, однак кількість задоволених роботою податківців зменшилася у аналізованому періоді 2020 року до 24% (32% у попередньому періоді). Також зросла кількість

незадоволених до 24% (17% на початок року). Традиційно найнижчими виявилися оцінки якості податкового законодавства та процесу адміністрування податків і підготовки звітів. Так, кількість незадоволених якістю податкового законодавства залишається незмінною з попереднього періоду та становить 30%. Дещо зросла частка задоволених – із 7% у попередньому періоді до 10%. Ще 60% експертів вважають якість податкового законодавства України задовільною. Більшість респондентів (60%) оцінили процес підготовки податкової звітності та адміністрування податків на задовільному рівні, тоді як 30% переконані, що він є обтяжливим. Лише 12% респондентів вважають цю процедуру легкою. У порядку пріоритетності експерти вказують на такі фактори, що негативно впливають на підготовку податкової звітності та адміністрування:

- кількість часу, витраченого на підготовку податкової звітності та сплату податків;
- незрозумілість правил та роз'яснень щодо підготовки податкової звітності та проведення платежів;
- поспішне запровадження нових правил та недостатність часу для пристосування до них;
- недосконалість електронної системи звітності; кількість платежів. Загалом лише 7% експертів вважають, що чинний податковий режим сприяє розвитку їхнього бізнесу [12].

Очевидним сьогодні є факт, що коронавірус змінив життя підприємств і організацій різних сфер. Однак поряд із цим очевидною є наявність імунітету до COVID-19 у таких сферах, як правоохоронні органи. За даними статистики Генеральної прокуратури України, за перше півріччя 2020 р. зареєстровано 480 кримінальних правопорушень за ухилення від сплати податків. Слід зауважити, що ухилення від сплати податків порушує нормальний процес соціального відтворення, перешкоджає суспільному розвитку загалом. Несплата податків значно скорочує дохідну частину бюджету і, отже, можливості держави у вирішенні соціально-економічних проблем. Крім того, ухилення від сплати податків свідчить про порушення соціальних зв'язків між різними соціальними групами, насамперед бізнесом та державою. Масштаби поширення ухилення від сплати податків дозволяють говорити про суспільну небезпеку проблеми: вона чинить негативний вплив на економіку, підриває ефективність урядових рішень, розхиляє довіру населення до держави, руйнує принцип справедливості, а також конституційні права та інтереси громадян.

Зазначене вказує на необхідність реалізації аналітичної функції у вітчизняній управлінській практиці, спрямованої на вирішення проблеми ухилення від сплати податків. В управлінні сферою оподаткування особливе місце посідає економічний аналіз. Він виконує внутрішню поточну функцію моніторингу економічного середовища і відтак виступає основою для планування (прогнозування) податкових надходжень та слугує основою для стратегічного аналізу сфери оподаткування у процесі її вдосконалення.

Загальновідомо, що економічний аналіз являє собою спосіб пізнання предметів, навколишнього середовища, який базується на розчленуванні цілого на складові елементи та вивченні їх багатогранних зв'язків і залежностей. Особливістю економічного аналізу є те, що він належить до абстрактно-логічного методу вивчення економічних явищ, тобто його основною рисою є абстракція. Залежно від рівня, на якому проводиться аналіз, його поділяють на:

- загальнотеоретичний економічний аналіз, який вивчає події та явища, різні економічні процеси на макроекономічному рівні, тобто в умовах суспільно-економіч-

ної формації, на рівні національної економічної системи або окремих її частин, підрозділів, галузей;

– аналіз господарської діяльності, який здійснюється на мікроекономічному рівні, тобто на рівні підприємств, фірм, організацій для вивчення економічних явищ, тенденцій цих суб'єктів господарювання.

Економічний аналіз в оподаткуванні являє собою вивчення чинної системи оподаткування, визначення тенденцій її розвитку, впливу різних чинників на кінцеві результати діяльності підприємства або держави. На макроекономічному рівні сутність економічного аналізу полягає у визначенні структури бюджету країни та частки в ньому податкових платежів, загальних тенденцій зміни податків, їх динаміки, чинників, які впливають на розміри податкової частини бюджету, та у виявленні негативних рис державної податкової системи які їй притаманні. На мікроекономічному рівні змістом такого аналізу є визначення динаміки податкових платежів за встановлений період, тенденцій, які складаються, структури та складу податкових платежів і можливості зміни податкових платежів підприємств, фірм тощо.

Комплексне вивчення фіскального тиску на мікрорівні повинне проводитися як різновид моніторингового аналізу податкового навантаження на господарюючі суб'єкти, тобто в умовах підприємств, що представляють різні сектори економіки, різні галузі промисловості і сфери послуг на різних економічних територіях. Необхідність такого аналізу зумовлена тим, що підприємства є останнім (кінцевим) платником багатьох видів податків, наприклад на прибуток тощо. Саме підприємство може регулювати свою господарську діяльність відповідно до чинного податкового законодавства, і тому воно є тим об'єктом, якому адресована цільова економічна функція податків. Результати аналізу суми податкових відрахувань, а також ставки податків можуть бути використані в такому.

1. Під час планування і регулювання грошових потоків господарюючого суб'єкта. В кожного підприємства – свій цикл ділової активності, що включає фази виробництва, здійснення закупівель, збуту тощо. При розрахунках з різними дебіторами і кредиторами в нормальних ринкових умовах вживання грошових потоків є більш ефективним, ніж використання системи бартеру і взаємозаліків. За підтримки безперервного господарського процесу можливість планування обсягів грошової готівки на підприємстві є надзвичайно важливою умовою його фінансової стійкості. Зазвичай підприємства використовують готівку (залишки в касі і на рахунках банків) на такі виплати: податкові платежі і платежі у небюджетні фонди; виплати по заробітній платі і соціальні виплати; оплата рахунків постачальників і підрядників; кредити і депозити, виплата дивідендів. Тому щодо структури виплат, з погляду рівня оподаткування і його оптимізації, необхідно мати таку інформацію: дати і суми майбутніх платежів до бюджету на місяць, квартал, рік. Необхідно також розраховувати поквартально частку податкових платежів до бюджету для планування перерахувань з метою: з одного боку, не допустити прострочень платежу, а з іншого – змусити гроші «працювати», забезпечуючи господарюючого суб'єкта належними відсотками.

2. Під час визначення середніх ставок податків (наприклад, податку на прибуток, податку на доходи фізичних осіб) для визначення рівня податкомісткості виробництва (господарської діяльності); виявлення недоліків у веденні обліку й організації документообігу на підприємстві, виявлення резервів зниження податків.

3. Під час визначення напрямів зміни в часі структури податкових виплат на основі розрахунку індивідуальних

індексів за видами податку і частки кожного з податків в загальній сумі платежів до бюджету. При цьому підприємство може розробити «ідеальну» структуру виплат з урахуванням особливостей виробництва і реалізації продукції, використовуючи структурні відмінності фактичної і гіпотетичної виплати як резерв для оптимізації (для підприємства, найчастіше, – зниження) податкових платежів. Визначення бажаних параметрів обкладання в розрізі будь-якого одного податку має місце при кваліфікованому податковому плануванні, що знаходить у економістів-практиків в останні роки всю більшу довіру.

Таким чином, знаючи плани підприємства на майбутнє і ставки податкових відрахувань, можна спрогнозувати виручку, прибуток, у тому числі від розміщення коштів на банківські депозити, і внести коригування в дати виплат і напрями інвестицій. По аналогії з показником макроекономічної статистики – податкомісткості ВВП – можна розраховувати ідентичні показники і для рівня підприємства. Таким чином, для мікрорівня економіки, тобто для

підприємств (особливо для корпоративної ланки), можна визначити таку систему показників рівня оподаткування (рис. 1). Тут слід зазначити деякі особливості вживання цієї системи показників на практиці. Абсолютні показники доцільно використовувати для податкового планування окремого підприємства в короткостроковому періоді.

Систему показників важливо використовувати при визначенні грошових потоків підприємства (в тому числі корпоративної ланки) під час оцінки ліквідних активів. Сума сплачених податків до бюджету покаже, який обсяг коштів був вилучений з обігу для сплати податків. Сума нарахованих за період, але ще не сплачених податків (що є або заборгованістю перед бюджетом, або ситуацією, коли термін сплати податку ще не настав), плюс оцінка сум податкових виплат на попередній період визначають для бухгалтерії суму грошових коштів, яку доведеться вилучити з грошового обігу майбутніх періодів, тобто імунодефіцит. Важливу роль планування і аналіз грошових потоків в частині податкових платежів відіграє на

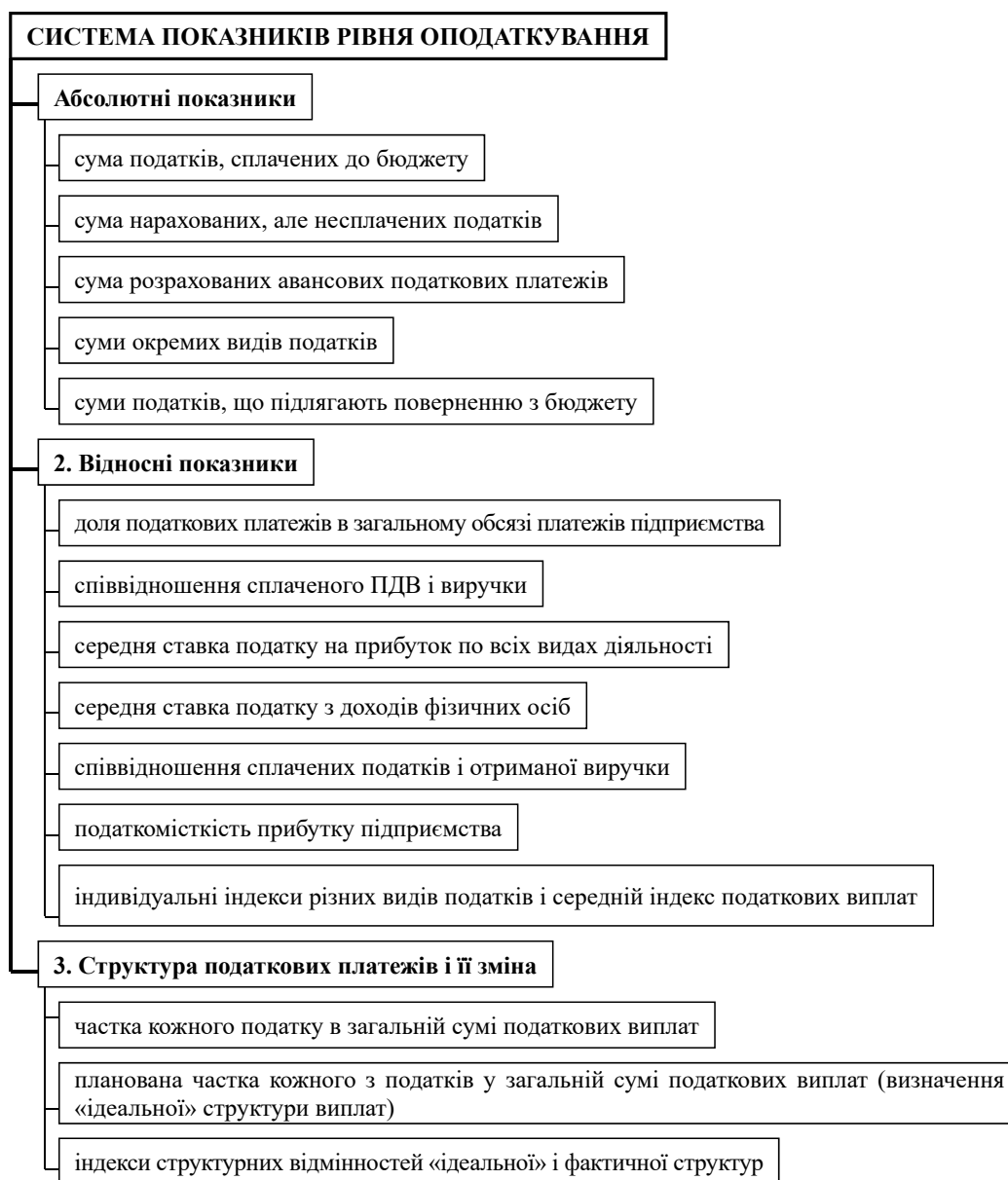

Рис. 1. Система показників рівня оподаткування

Джерело: розроблено автором

крупних підприємствах з великим обігом коштів. Податкові виплати відрізняються від інших виплат, наприклад, при покупці сировини, ще і тим, що мають бути проведені в певні терміни. Не можна, наприклад, як із постачальником, домовитися з податковими органами про відстрочення платежу, розстрочку або взаємозалік за наявності тимчасових труднощів з надходженням грошових коштів. Аналіз рівня обкладення на мікроекономічному рівні доповнюється розрахунком групи відносних показників оподаткування. Оцінка рівня оподаткування, проведена на макроекономічному рівні, дозволить оцінити міру регресивної податкової системи всієї країни і її регіонів, а за допомогою всебічного аналізу і планування виявити

сукупність найбільш ефективних податків, які можуть давати максимальний дохід бюджетам різного рівня і рівномірно розподіляти податковий тягар між соціальними групами. На рівні окремих підприємств оцінка рівня оподаткування може доповнити характеристику ефективності господарської діяльності й істотно розширити можливість вживання принципів податкового планування.

Висновки. Реалізація всього викладеного дасть змогу знаходити справжні резерви подальшого вдосконалення вітчизняної системи оподаткування, об'єктивно оцінювати її переваги і недоліки з позицій реальних можливостей кількісних вимірів і в повній гармонії з сучасними вимогами економічного становища.

Список використаних джерел:

1. Єріс Л.М. Податкове планування як засіб збільшення фінансових ресурсів підприємств. *Актуальні проблеми економіки*. 2004. № 2. С. 76–86.
2. Амоша О., Вишневський В. До питання про оцінку рівня податків в Україні. *Економіка України*. 2007. № 6. С. 11–19.
3. Андрущенко В.Л., Тучак Т.В. Морально-етичні імперативи податків та оподаткування (західна традиція) : монографія. Київ : «Алерта», 2013. 214 с.
4. Налогообложение: теории, проблемы, решения: монография / В.П. Вишневский, А.С. Веткин и др.; под общ. ред. В.П. Вишневского. Донецк: ДонНТУ, ИЭП НАН Украины, 2006. 501 с.
5. Геєць В.М. Якісні зміни в економіці України є нагальними. *Вісник Національного банку України*. 2014. № 4 (218). С. 5–9.
6. Гончарова Л.І. Економічний аналіз у сфері оподаткування як підгрунтя планування та прогнозування податкових надходжень. *Актуальні проблеми економіки*. 2009. № 9 (99). С. 219–226.
7. Іванов Ю.Б., Єськов О.Л. Сучасне оподаткування: мотиваційний аспект: монографія. Харків : ВД «ІНЖЕК», 2007. 328 с.
8. Калінеску Т.В., Ширяєва А.Ю. Причини та тенденції ухилення від сплати податків. *Наукові вісті Давілівського університету*. 2013. № 10. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvdu_2013_10_7 (дата звернення: 20.09.2020).
9. Трущенко О.О. Тінюва економіка як негативний фактор економічної безпеки України. *Культура народів Причорномор'я*. 2000. № 13. С. 54–57. URL: <http://dspace.nbuv.gov.ua/bitstream/handle/123456789/94685/15-Trushhenko.pdf?sequence=1> (дата звернення: 20.09.2020).
10. Вишневський В., Липницький Д. Оценка возможностей снижения налогового бремени в переходной экономике. *Вопросы экономики*. 2000. № 2. С. 107–117.
11. Амоша О. Організаційно-економічні проблеми детинізації економіки. *Вісник Тернопільської академії народного господарства. Спеціальний випуск*. 2000. № 15–2. С. 12–16.
12. Український бізнес погіршив оцінку ситуації з оподаткуванням. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-economy/3158736-ukrainskij-biznes-pogirshiv-ocinku-situacii-z-opodatkuvannam.html>. (дата звернення: 19.12.2020).
13. Зельдіна О., Гришко В. Податкові стимули як складник справедливого оподаткування. *Господарське право і процес*. 2017. № 10. С.67–71.

References:

1. Jeris L.M. (2004) Podatkove planuvannja jak zasib zbilshennja finansovykh resursiv pidpryjemstv [Tax planning as a means of increasing the financial resources of enterprises]. *Aktualjni problemy ekonomiky*, no. 2, pp. 76–86.
2. Amosha O., Vyshnevskij V. (2007) Do pytannja pro ocinku rivnja podatkov v Ukraini [On the question of assessing the level of taxes in Ukraine]. *Ekonomika Ukrainy*, no. 6, pp. 11–19.
3. Andruschenko V.L. (2103) Moraljno-etychni imperatyvy podatkov ta opodatkuvannia (zakhidna tradytsiia) [Moral and ethical imperatives taxes and tax (western tradition)]. Kyiv: Alerta. (in Ukrainian)
4. Vishnevsky V., Vetkin, A. (2006) Nalogooblozheniye: teorii, problemy, resheniya [Taxation: theories, problems, solutions]. Donetsk: DoNNTU, IEP NAN Ukrainy. (in Russian)
5. Ghejecj V.M. (2014) Jakisni zminy v ekonomici Ukrainy je naghajnymy [Qualitative changes in the economy of Ukraine are urgent]. *Visnyk Nacionaljnogho banku Ukrainy*, no. 4 (218), pp. 5–9.
6. Ghoncharova L.I. (2009) Ekonomichnyj analiz u sferi opodatkuvannja jak pidgruntja planuvannja ta proghnozuvannja podatkovykh nadkhodzenj [Economic analysis in the field of taxation as a basis for planning and forecasting tax revenues]. *Aktualjni problemy ekonomiky*, no. 9 (99), pp. 219–226.
7. Ivanov Ju.B., Jesjkov O.L. (2007) Suchasne opodatkuvannja: motyvacijnyj aspekt [Modern taxation: motivational aspect]. Kharkiv: VD «INZhEK. (in Ukrainian)
8. Kalinesku T.V., Shiryayeva, A.Y. (2013) Prychyny ta tendenciji ukhlyennja vid splaty podatkov [Causes and trends in tax evasion]. *Naukovi visti Dalivs'koho universytetu*, vol. 10. Available at: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvdu_2013_10_7 (accessed 20 September 2020).
9. Trushhenko O. O. (2000) Tinjova ekonomika jak neghatyvnyj faktor ekonomichnoji bezpeky Ukrainy [Shadow economy as a negative factor of economic security of Ukraine]. *Culture of the peoples of the Black Sea region*, no. 13, pp. 54–57. Available at: <http://dspace.nbuv.gov.ua/bitstream/handle/123456789/94685/15-Trushhenko.pdf?sequence=1> (accessed 20 September 2020).
10. Vishnevskiy V., Lipnitskiy D. (2000) Otsenka vozmozhnostey snizheniya nalogovogo bremeni v perekhodnoy ekonomiky [Assessment of the possibilities of reducing the tax burden in the transitional economy]. *Voprosy ekonomiki*, no. 2, pp. 107–117.
11. Amosha O. (2000) Orghanizacijno-ekonomichni problemy detinizaciji ekonomiky [Organizational and economic problems of de-shadowing of the economy]. *Visnyk Ternopil'skohoji akademiji narodnogho ghospodarstva*, no. 15–2, pp. 12–16.

12. Ukrajinsjkyj biznes poghirshyv ocinku sytuaciji z opodatkuvanam [Ukrainian business has worsened its assessment of the tax situation]. Available at: <https://www.ukrinform.ua/rubric-economy/3158736-ukrajinskij-biznes-pogirsiv-ocinku-situacii-z-opodatkuvanam.html> (accessed 19 December 2020).
13. Zeljdina O., Ghryshko V. (2017) Podatkovi stymuly jak skladnyk spravedlyvogho opodatkuvanja [Tax incentives as a component of fair taxation]. *Gospodarsjke pravo i proces*, no. 10, pp. 67–71.

СИСТЕМА ПОКАЗАТЕЛЕЙ ЭКОНОМИЧЕСКОГО АНАЛИЗА В КОНТЕКСТЕ НАЛОГОВОГО ПЛАНИРОВАНИЯ

Аннотация. В работе отмечено, что эффективное функционирование и развитие экономики Украины в условиях жизни без пандемии коронавируса связано с необходимым наличием четкого плана действий по восстановлению экономики. При обеспечении этого процесса важно помнить о справедливости налогообложения, которая заключается в гармоничном сочетании финансовых интересов государства, общества и налогоплательщиков. Автор статьи рассматривает вопрос о необходимости изменений в формировании политики налогового регулирования и доводит, что решение этой задачи возможно путем осуществления налогового планирования (на микроуровне), ключевую роль в котором занимает аналитическая стадия сбора и обработки информации. Сформирована и рекомендована система экономических показателей для оценки уровня налогообложения на микроуровне экономики, то есть для предприятий.

Ключевые слова: фискальное давление, уклонение, налоги, теневая экономика, налоговое регулирование, налоговое планирование, система показателей, уровень налогообложения.

SYSTEM OF ECONOMIC ANALYSIS INDICATORS IN THE CONTEXT OF TAX PLANNING

Summary. The paper notes that the effective functioning and development of Ukraine's economy in living conditions without a coronavirus pandemic is associated with the need for a clear action plan for economic recovery, including through tax policy. One of the key priorities of the Ministry of Finance of Ukraine in ensuring the formation and implementation of state tax policy is to increase the efficiency, stability and predictability of the tax system. Therefore, in these conditions it is important to create a flexible and stimulating system of taxation and administration of tax payments, the basis of which is determined by: the correct calculation of taxes, the timeliness of their payment, the impossibility of tax evasion. It is important to remember that taxation is fair. The fairness of taxation should be based on a harmonious combination of financial interests of the state, society and taxpayers. In modern economic conditions, the impact of tax levers on the economy requires a clear planning, systematic and predictable decisions. This decision is due to the fact that the regulatory effect of taxes on the economic life of individual economic entities is multifaceted. Moreover, the tax regulation of various areas of financial and economic activities differs from the regulation of budget revenues. Usually, the regulation of budget revenues is aimed at maximizing tax payments, and the regulation of financial and economic activities of economic entities – to minimize them. In this regard, there is a need for changes in the formation of tax regulation policy, which should be aimed at simplifying and stabilizing taxes. The solution of this problem must be carried out at two levels: both at the enterprise level and at the state level. The author of the article considers the need for changes in the formation of tax regulation policy and argues that the solution of this problem is possible through the implementation of tax planning (at the micro level) a key role played by the analytical stage of information collection and processing. A system of economic indicators has been built and recommended for assessing the level of taxation for the micro level of the economy, ie for enterprises.

Key words: fiscal pressure, evasion, taxes, shadow economy, tax regulation, tax planning, system of indicators, level of taxation.